



Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 2025-05-27

Remissyttrande över betänkandet *AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)*

Inledning

Konstnärsnämnden har fått betänkandet *AI-kommissionens Färdplan för Sverige* (SUO 2025:12) på remiss och lämnar härmed sitt yttrande.

Utöver Konstnärsnämndens grunduppdrag att hålla sig underrättad om konstnärers¹ ekonomiska och sociala villkor, har myndigheten i sitt regleringsbrev fått i uppdrag att sprida kunskap om upphovsrätten och dess betydelse för konstnärers företagande inom kulturella och kreativa branscher och de förutsättningar som den tekniska utvecklingen ger.²

Sammanfattande kommentar

Mot bakgrund av den genomgripande påverkan som AI har på hela samhället anser Konstnärsnämnden att Sverige behöver en nationell strategi. Vi ser positivt på att strategin har ett brett angreppssätt som omfattar flera samhällsområden och där kulturen och dess arbetsmarknad är ett område. De föreslagna åtgärderna kommer dock att kräva lagändringar som måste hanteras med stor noggrannhet. Det är särskilt viktigt att invänta den pågående utredningen som ska bedöma behovet av nationella anpassningar till följd av EU:s nya AI-förordning.³

Konstnärsnämnden noterar att det i färdplanen presenteras förslag på att lösa upphovsrättsfrågor för att kunna träna språkmodeller på litterära verk (sid 92.) Det saknas dock ett resonemang om träning av AI på andra konstnärliga verk.

Konstnärsnämnden ser med oro på den växande användningen av generativ AI, som i stor utsträckning tränas på konstnärliga och litterära verk utan att upphovspersonerna tillfrågas eller får ersättning. Detta påverkar dessutom flera konstnärliga yrkesgrupper –

¹ I uppdraget avses yrkesverksamma upphovspersoner och/eller utövare oavsett konstområde.

² Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Konstnärsnämnden.

³ Trygg och tillförlitlig användning av AI, Dir. 2024:83



såsom fotografer, illustratörer och översättare – negativt, genom färre uppdrag och arbetstillfällen vilket leder till försämrade försörjningsmöjligheter.

Konstnärsnämnden vill understryka att upphovsrätten ska respekteras fullt ut vid användning av konstnärliga och litterära verk i AI-inlärning. I den mån det är möjligt bör sådan användning regleras genom licensiering, exempelvis via kollektiva system som avtalslicenser förmedlade av konstnärernas egna kollektiva förvaltningsorganisationer.

Vissa tolkar den allmänna inskränkningen för text- och datautvinning i 2 kap. 15 a § upphovsrättslagen (URL) som möjlig att tillämpa vid användning av upphovsrättsligt skyddade verk för träning av generativ AI. Frågan prövas just nu i flera pågående rättsprocesser, både i USA och i Europa.⁴

Konstnärsnämnden vill därför förtydliga att det krävs klaganden, både på nationell nivå och inom EU, som säkerställer att konstnärliga och litterära verk inte får användas i AI-träning utan rättighetshavarnas godkännande, samt att ersättning ska utgå.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av myndighetschef och direktör Mika Romanus efter föredragning av utredare Stefan Ahlenius. I beredningen av ärendet har även avdelningscheferna Jenny Bäckström och Magnus Kirchhoff deltagit.

Mika Romanus
Myndighetschef och direktör

Stefan Ahlenius
Utredare

⁴ Till exempel pågående *class actions* i USA samt processerna mellan fotograf och Laion och mellan GEMA och Open AI i Tyskland.